# СВОБОДА



# SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК

UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXVII. Ч. 37. Джерзи Сіті, Н. Дж., четвер, 14. лютого, 1929. VOL. XXXVII. No. 37. Jersey City, N. J., Thursday, February 14, 1929. THREE CENTS.




## КУЛИДЖ ГОТУЄТЬСЯ ПОКИДАТИ БІЛИЙ ДІМ

ПАКУЄ СВОЇ РІЧИ І ВІДСИЛАЄ ДО НОРТГЕМПТОН.

ВАШИНГТОН, 13. лютого. — Президент Кулидж покине Вашингтон дня 4 марта пополудні, сейчас по інавгурації вибраного президента Гувера. Білий Дім покине він без пакунків, бо до сього часу вже вспіє перевезти всі свої річи до Нортгемптон, у стейті Месечузетс. Найбільше клопоту завдають президентови численні подарунки, які він одержав з ріжних сторін на протязі свого пять і пів річного урядовання.

## ЛИНДБЕРГ ЗАРУЧЕНИЙ.

З ДОЧКОЮ МОРРА, АМЕРИКАНСЬКОГО АМБАСАДОРА В МЕКСИКО.

МЕКСИКО СИТІ, 13. лютого. — Амбасадор і Миссис Морро проголосили, що їх дочка Екні Спенсер Морро заручена з полковником Чарлсом Линдбергом.

В той спосіб стверджено офіціяльно те, про що вже нераз були натяки в пресі. Мисс Морро має 22 роки. Покінчила школи в Ню Йорку. Ходила до Смит каледжу. Вінчанне відбудеться в Мексико Сити, але коли, покищо не знати.

Линдберг стрінув Мисс Морро перший раз у 1927 році. Від того часу був він частим гостем в домі амбасадора.

## КУЛИДЖ ПОПИРАЄ ПОРТЕРА.

РІШИВСЯ ОСНОВНО ПЕРЕСТУДІЮВАТИ ЙОГО РЕЗОЛЮЦІЮ.

ВАШИНГТОН, 13. лютого. — Кулиджови предложено обі резолюції: сенатора Капера і посла Портера в справі здержання висилки зброї і муніції тим державам, які підняли воєнні кроки. Президентови припала більш до вподоби резолюція Портера, яка відноситься до всіх держав, без огляду на це, чи котра з них підписала Париський договір проти війни, чи ні.

## ПІДНЕСЛИСЯ НА 39,000 СТІП ВИСОКО.

ДЕЙТОН, Огайо, 13. лютого. — Двох військових летунів піднеслося зі своїми літаками на 39,000 стіп високо, але мусіли сейчас злетіти на землю, бо забракло їм ґазоліни. Через те годі було їм добитися офіціяльного занотовання їх рекорду.

## ЛИНДБЕРГ СПІЗНИВСЯ.

А ЦЕ НАДЗВИЧАЙНА РІДКІСТЬ У НЬОГО.

ГАВАНА, 13. лютого. — Полковник Линдберґ злетів тут на землю в годині 7.48 пополудні в дорозі до Міямі. Мусів перервати лет, щоби набрати ґазоліни. Летів він з Британського Гондурасу і віз почту, а спізнився тим разом шість годин через неприятливу погоду. Це кепокоїло довгий час зібраних ентузіястів, що ждали, щоб повитати Линдберґа. Всі були зажурені, бо не знали, що сталося, бо Линдберґ звик прибувати точно на мінуту.

## ВІДГРОЖУЮТЬСЯ АТЕНТАТАМИ.

МЕКСИКО СИТІ, 13. лютого. — Вправді Тораля, убийника президента Обреґона, засуджено на смерть, розстріляно і поховано, але тим не приведено до усмирення напруження, яке існує між урядом і католицьким духовенством. Уряд береться далі до нових арештів, бо підозріває католицьке духовенство у підпиранню атентатів проти членів уряду. Вчора знайдено три нові бомби, які підложено під доми визначних членів Народної Революційної партії. Уряд є того переконання, що це діло католицьких фанатиків.

Президент Хіль і бувший президент Каєс одержали письма з погрозами. Заповідають їм, що вони і їх родини згинуть з рук атентатчиків у заплату за смерть Тораля.

## ПОКИНУВ ЛОВИТИ РИБУ,

А ВЗЯВСЯ СТУДІЮВАТИ ПРОЄКТ ДОПОМОГИ ЖЕРТВАМ ПОВЕНІ.

МІЯМІ БІЧ, Флорида, 13. лютого. — Герберт Гувер пригадав собі, що наближається час, коли треба буде йому взятися до серіозної роботи. Тому залишив ловити рибу, а взявся розглядати проект допомоги потерпівшим від виливу ріки Місісіпі.

## ЖИДИ ЗЛОЖИЛИ $3,000,000 НА КАЛЕДЖ.

СЕН ФРАНСИСКО, 13. лютого. — На конґресі Союза жидівсько-американських конґреґацій зложили делеґати $65,000 на жидівський каледж, який має бути побудований в місті Синсинаті. На ту ціль вже зложено понад три міліони долярів. Ціла будова має коштувати пять міліонів долярів.

## ДІТИ ОДУШЕВЛЯЮТЬСЯ ЛІТАКАМИ.

НЮ ЙОРК, 13. лютого. — Авіяційну виставу оглянуло сьогодня 25,000 людей. Подавляючу більшість становили шкільні діти. Інструктори були заняті, бо діти домагалися раз-у-раз ріжних пояснень.

## ВІДСИЛАЮТЬ ПИСЬМА КОНФЕДЕРАТІВ.

З НАГОДИ СВЯТА НАРОДИН ЛИНКОЛНА.

КОЛОМБОС, Огайо, 13. лютого. — Стейтовий сенат ухвалив відослати на Полудне листи, які відобрано жовнірам-конфедератам, котрі попали в полон підчас цивільної війни. Є це головно письма, які жовніри посилали до своїх наречених, жінок і матерей.

## НОВА АНЕКДОТА ПРО ЛИНКОЛНА.

НЮ ЙОРК, 13. лютого. — Говорячи про Линколна, д-р Райснер підніс таке: Раз сидів Линколн в церкві, а пастор Картрайт візвав, щоби встали ті, що хочуть піти до неба. Всі встали, а тільки не піднісся один Линколн. Запитаний, чому не встав, відповів: Бо хочу піти до конґресу.

### РУМУНІЯ ЗДОБУЛА СОБІ ПОЗИЧКУ.

Міністер фінансів Румунії підписав у Парижі договір з інтернаціональною ґрупою банкирів про позичку Румунії 101 міліонів долярів. Румунське правительство випустило спеціяльні бонди, що будуть забезпечені монополем на тютюн, сіль, сірники і порох. Ці бонди будуть продавати банки 8 країн, включаючи й Америку. На них будуть виплачувати відсотки у висоті 7%.

### НЕ ЛЮДЕ, А ЗВІРІ.

В селі Габоня коло Нового Санча Юзеф і Анна Молди замордували свого зятя Яна Судора в нечуваний спосіб: Закликали його до хати, обляли кипятком, а коли він улав без памяти, додушили його колінами. Причиною морду були родинні суперечки. Обоїх „коханих" тестів арештували тай відставили до суду. — Про другий подібний випадок, що кров морозить у жилах, доносять зі Стшемежиц коло Лодзі. В тому селі жили у вічній війні дві родини: Єленовскі і Цеслики. Оноді Єленовська пішла на поле Цесліків, щоби загнати свої гуси до дому. В тій хвилі надбіг син Цеслика і почав старушку обкидати камінням. Колиж вона впала, поцілена у голову, Цеслік почав кидати на неї великими брилами і змасакрував Єленовську зовсім. Вирода засадили вже за крати.

### НОВА ХРУНІВСЬКА ПЛЯЦІВКА НА ВОЛИНІ.

Коли після свята десятиліття луцької Просвіти волинські реґіоналісти побачили, що Просвіта не їхня, заложили собі для конкуренції т-во „Рідна хата". На чолі його стоїть якийсь Пилипчук.

Є це вже четверте хрунівське гніздо на Волині для повалення Просвіт. В Ковлі „Основа", в Рівному „Літер. мистецьке товариство", в Дубні „Світло", а в Луцьку „Рідна хата". Всі вони засуджені на повільну смерть, бо працюючі маси оминають їх як заразу.

### ЗНОВУ НІЧОГО НЕ ВИЙШЛО.

З господаркою большевиків таксамо, як з „Тришкиним кафтаном". Поли втяв, та рукави надточив, коротким став „кафтан". Рукави втяв та поли надточив,— залишився майже без рукавів. Так і зі збільшенням посівної площі збіжа. Большевики плянували на цю весну збільшити посівну площу на 35% проти минулого року. Але тому, що селяне за січень не здали державі й 50% того хліба, що большевики сподівалися від них дістати, засів хліба буде тепер не збільшений, але зменшений на 8%, як гадає „Правда".

### ПІДНЕСІТЬ ПОДАТКИ, АЛЕ ДАЙТЕ „РІДНУ ШКОЛУ"

Так говорили наші селяни, пише черновецький „Час", на передвиборчих вічах кандидатам нац.-царaністичної партії. Мабуть у таку годину сказали вони, бо податки, й то головно такі, що падуть на плечі робітничого народу, селян і міщан, підвищено. Підвищено податки на штемплі, від скарги до суду, наложено податок на тютюн, сіль, сірники та т. зв. загальний податок глЬобаль. Але української школи нема.

### УКРАЇНСЬКА ГОДИНА НА РАДІЮ В ОКОЛИЦІ НЮ ЙОРКУ.

Заходом української книгарні і музичного складу, Січовий Базар-Сурма (103 Евню А в Ню Йорку) відбудеться в неділю 17. лютого о годині 1.45 (чверть перед другою) по полудни музична продукція, переплітана розмовою зі стації WAAT в Джерзи Сіті.

### МІЖНАРОДНИЙ КОНКУРС НА ПАМЯТНИК Т. Г. ШЕВЧЕНКОВІ.

Бюро Шевченківського комітету при Наркомосі намітило низку заходів щодо вшанування памяти Т. Г. Шевченка. В цих заходах головне місце посідає готування до оголошення міжнародного конкурсу на проект памятника Т. Г. Шевченкові.

Комітет уже одержав низку проєктів памятника і проєктів упорядкування могили Т. Г. Шевченка. 11 березня відбудеться 4-ий пленум комітету, який має розглянути й затвердити виготовлені бюром умови міжнародного конкурсу на памятник Шевченкові.

### МАЛЕНЬКІ ЗІРКИ.

Кождий з нас бачив падаючі зірки, оті маленькі блискучі точки, що перекочуються по небу, лишаючи за собою ясну смугу. Та ледви чи хто знає, що оті зірочки — це величезні брили каміння, такі, що просто уявити собі їх важко. Про їх величину свідчить факт, що одна така „зірочка", падаючи на північному Сибірі, знищила простір на 8 кільометрів. Камінь цей — по обчисленню учених має в собі 50 міліонів кільоґрамів (½ міліона кірців) дорогого металю плятини і уявляє собою необчислену вартість. Трошки менший його побратим упав в Арізоні в Америці. Цей вибив діру на півтора кільометра широку з валом 40 метрів високим довкола та вліз у землю на 360 метрів углиб. Американці переконалися при помочі величезних сверлів, що зірка з заліза і навіть заснували т-во, яке має його видобути. Оттакі то падаючі зірочки. А в нас дехто каже: „Ох, пійматиб зірочку"...

### ЩО ТО МОЖЕ ЖІНКА.

В Парижі закінчився оноді процес проти 18-літної Арманди Требішон. Судили її ось за яку справу: О ласку молодої і ґарної Арманди забігало двох молодців: син дідича Естомпе і сдудент медицини Круа. Дівчина не могла рішитися, кому стати подругою — а тоді оба женихи придумали сатанський плян. Отже одного дня прийшли оба до хати Арманди і просили її, щоб зварила їм чорну каву. Коли горнятка вже парували на столі, Круа виймив трійку і сказав до Арманди: „Ми виходимо, а ви, пані, всипте одному з нас отрую до кави — бо один з нас мусить уступитися з того „світа". Хлопці вийшли, а вернувши за хвилю, вибрали кождий собі чарку і випили. Та нараз оба почали кидатися в болях. Арманда завізвала лікаря і той забрав їх до шпиталю. Обох женихів вратували, а Арманду судили за замах на їх життя. Найдивніще, що вона не може сказати, чому всипала отрую обом. Суд засудив її на 2 роки тюрми — а молодці видужують в шпиталі і мабуть і з тої любови вилічаться.

### СНІГИ Й МОРОЗИ В ПОЛЬЩІ.

Сніжні заметілі в Польщі спричинили мандрівку диких звірів з лісів на людські оселі. Часописи подають відомости про це, що коло Вільна стада вовків нападають на села і роздирають та поїдають собак. В однім селі поїли всіх собак.

### ДОБРА ПЕРЕКУСКА.

В московській лікарні одному хворому на жолудок перевели 1928 року операцію шлунка. Тоді з нього дістали 115 цвяхів завдовжки від 2 до 9 центиметрів, що важили 345 грамів. Коли знову попав той самий хворий до лікарні, то при другій операції витягли з жолудка ще 94 цвяхи вагою 510, грамів. При обслідуванню вияснилося, що хорий, випивши добре, любив „закусувати" цвяхами. Щоб припинити таку смачну перекуску, хорого помістили в лічниці для божевільних.

### РОКОВИНИ СМЕРТИ ОСИПА ЮРІЯ ФЕДЬКОВИЧА.

Дня 11. січня ц. р. минуло 41 літ від смерти буковинського кобзаря Осипа Юрія Федьковича. Українська Буковина святкує роковини смерти Юрія Федьковича святочними концертами, рідною його піснею. Студ. т-во „Чорноморе" розписало збірку для впорядкування могили-памятника Федьковича, на якому поставить новий образ, а старий, що його прострілила невідома злочинна рука, переховає в музею для грядучих поколінь. І ще на одно повинні здобутися земляки пок. Федьковича, а саме відкупити його родинний дім у Сторонці-Путилові, який сьогодня в чужих руках. При добрій волі і щирій жертвенности українського громадянства можна осягнути це в недалекому часі.

### ЗНИЩЕНИЙ ТВІР МИСТЕЦТВА.

У бувшім музею Олександра III. — як пишуть „Ізвестія" — розбита цими днями статуя виїмкової вартости, твір Врубеля: „Демон". На неї кинувся один незамітний гість і з такою силою кинув нею об долівку, що з неї залишились тільки відломки. Задержаний гість не давав відповіді на ніякі питання і його відослали в психіятричну санаторію. Статуї Врубеля не можна буде відтворити.

### ЗАБОГАТО ІНТЕЛІҐЕНЦІЇ В ЯПОНІЇ.

Токійський кореспондент „Дейлі Мейл" пише, що міністерство внутрішніх справ думає над засобами, як спинити надмірний зріст інтеліґентної кляси в Японії. Статистика, всевладна твереза королева, каже, що особи з вищою освітою нелегко находять державні посади або приватні. На протязі останнього шкільного року з числа 17,171 абсольвентів вищих шкіл ледве 900 могло дістати постійне заняття. Уряд є тої думки, що з безробітної інтеліґенції родяться волоцюги і революціонери. Тому міністерство проектує підготовити пропаґанду серед населення, щоби звернути його увагу на необхідність збільшувати ряди економічних працьовників у державі, а не непрактичних, зі „загальною освітою". І в нас ця справа виглядає менш-більше так само.

## ЧЕРЧИЛ ГОВОРИТЬ ПРО СОЦІЯЛІЗМ ЯК ПРО РУЇНУ

В ПЕРЕДВИБОРЧІЙ ПРОМОВІ ПРОРОКУЄ АНҐЛІЇ СТРАШНУ РУЇНУ, КОЛИБ РОБІТНИЧА ПАРТІЯ ПЕРЕМОГЛА ПРИ ВИБОРАХ.

ЛОНДОН (Анґлія), 13. лютого. — Лорд канцлер державної скарбниці Черчил виголосив свою передвиборчу промову перед 2 тисячами членів проти-соціялістичної ліґи. В своїй промові він пригадав ті часи, коли в Анґлії при владі було правительство Партії Праці. В ті часи комуністи та инші протидержавні елементи свобідно вели аґітацію, направлену до економічного і політичного знищення Анґлії.

Для вияснення того, до чого приводить соціялізм на ділі, він зробив порівнання між большевицькою Росією та Америкою. В Росії, де соціялізм доведено до найдальших його меж, знищена промисловість і торговля, робітництво й нарід голодують, вся країна доведена до останнього ступня економічної руїни та політичного безправства. Досить лиш одним оком кинути в бік Америки, де про соціялізм нема й мови, щоби побачити повну протилежність того, що є в Радянщині.

Зокрема прихід в Анґлії до влади Партії Праці малює він як страшне національно-державне зло. Робітниче правительство в Анґлії це значить занепад парляментарного устрою, економічну руїну, загальні страйки, занепад промисловости, нове впущення до Анґлії московських комуністів для протидержавної пропаґанди, а все це означає знищення Британської Імперії.

## ЗАБИТО ПОМІЧНИКА ҐАБІБУЛИ.

ЙОГО ЗАРІЗАВ ОДИН АФҐАНЕЦЬ, ЩОБИ ВІДОМСТИТИСЯ ЗА СВОЮ СЕСТРУ. АНҐЛІЙСЬКІ ЛІТАКИ ДАЛІ ВИВОЗЯТЬ ЧУЖИНЦІВ З КАБУЛА.

ПЕШАВУР (Індія), 13. лютого. — Боротьба між військами Аманули та Ґабібули покищо спинилася ізза великих холодів та снігів, що впали навколо Кабула. Найблизчий помічник Ґабібули, начальник його головного штабу, Саїд Гуссейн, зістав зарізаний одним Афґанцем. Кажуть, що вбийник помстився над Гуссейном за те, що він забрав його сестру до себе проти волі її батьків.

Чотири британські літаки за останній день вивезли з Кабула ще 58 чужинців. Це переважно Німці та Перси, що ще лишилися були в Кабулі.

## ПАПА БЛАГОСЛОВИТЬ ДВІСТАТИСЯЧНИЙ НАТОВП.

ЦЕ ВЖЕ ДРУГИЙ РАЗ З ЧАСУ СВОГО ОБРАННЯ ПАПОЮ ВІН ВИЙШОВ НА ЗОВНІШНІЙ БАЛЬКОН ЦЕРКВИ СВ. ПЕТРА.

РИМ (Італія), 13. лютого. — З нагоди підписання договору з Італією та закінчення добровільного увязнення папи у Ватикані, папа, після Служби Божої, вийшов на зовнішній балькон церкви Св. Петра і благословив нарід, що чекав на нього. При виході папи на балькон двістатисячний натовп народу став на коліна під проливним дощем, знявши капелюхи, а папа благословив його.

Думають, що в березні папа стрінеться вперше з італійським королем, коли поїде на свята роковин одного старовічного монастиря, що знаходиться біля Неаполю. На те свято прийдуть королі: Бельґії, Еспанії та Італії. Сподіваються, що там буде і папа, вийшовши перший раз від 1870 року поза мури Ватикану.

## ҐЕНЕРАЛ ПЕРШИНҐ ХВОРИЙ.

ЗАХВОРІВ НА ІНФЛЮЕНЦУ, ЇДУЧИ З АМЕРИКИ ДО ЕВРОПИ. БУДЕ ЛЕЖАТИ В ПАРИЖІ, ПОКИ ВИДУЖАЄ.

ШЕРБУРГ (Франція), 13. лютого. — На пароплаві „Левайятан", що прибув з Ню Йорку, приїхав до Франції ґенерал Першинґ. Він у дорозі захворів на інфлюенцу. Маючи поважну горячку, ґенерал був змушений їхати потягом у спеціяльному ваґоні, замісць їхати в Париж автом, як він це плянував.

Крім Першинґа захворіло на інфлюенцу багато инших пасажирів, що їхали на „Левайятані".

## БОЛДВИН СЕРДИТЬСЯ.

АНҐЛІЙСЬКИЙ ПРЕМІЄР-МІНІСТЕР НЕЗАДОВОЛЕНИЙ ТИМ, ЩО ВАЛІЙСЬКИЙ ПРИНЦ ЇЗДИВ У ГОЛОДНІ РАЙОНИ МАЙНЕРІВ.

ЛОНДОН (Анґлія), 13. лютого. — Болдвин не задоволений тим ґаласом, який піднявся біля поїздки наслідника престола до голодуючих майнерів. Премієр зауважив Валійському принцови, що той „забагато втручається до політики", а тому краще буде, коли він полишить свою активність.

Користуючись цим, Партія Праці виступає проти консерватистів, беручи під свою опіку наслідника престола. Парляментарні посли Партії Праці заявляють, що Болдвин образив і понизив гідність наслідника анґлійського престола.

Поїздка принца до голодуючих майнерів значно піднесла його авторитет серед робітників та викликала до нього великі симпатії, але разом з тим вона викликала значне оґірчення серед консерватистів, яким неприємно роздувати питання голодуючих майнерів, коли наближаються загальні вибори в Анґлії.

## МОРОЗИ В ПОЛЬЩІ 36 СТЕПЕНІВ НИЖЧЕ ЗЕРА.

В ЕВРОПІ ВІД СТРАШНИХ ХОЛОДІВ ЗАГИНУЛО БІЛЬШ ЯК 100 ЛЮДЕЙ. ВСЯ КОМУНІКАЦІЯ СПАРАЛІЖОВАНА. В МОРІ ЗАМЕРЗЛИ КОРАБЛІ З ТИСЯЧАМИ ПАСАЖИРІВ.

ЛОНДОН (Анґлія), 13. лютого. — Страшні морози і снігова метелиця тревають далі по всій Европі. Польща не мала таких морозів на протязі останніх 103 років. Вся країна вкрита глибокими снігами. На вулицях Варшави та инших міст розкладають вогнища, щоб грілися замерзаючі люде. Подекуди на вулицях варять каву, щоби нею даремно поїти прохожих.

Біля Люблина знайшли замерзлими 34 циганів, циганок і дітей. Вони зі своїми шатрами спинилися в лісі, щоби перечекати заверуху.

„SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDFD 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 0, 1911, under the Act of March 8, 1879.

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

| SUBSCRIPTION RATES: | | ПЕРЕДПЛАТА: | |
|---|---|---|---|
| Three cents a copy. | | Поодиноке число три центи. | |
| One year | $ 7.00 | На рік | $ 7.00 |
| Six months | $ 3.75 | На пів року | $ 3.75 |
| Three months | $ 2.00 | На три місяці | $ 2.00 |
| Foreign and Jersey City Rates: | | В Джерзи Сити і Заграницею: | |
| One year | $10.00 | На рік | $10.00 |
| Six months | $ 5.00 | На пів року | $ 5.00 |
| Three months | $ 2.75 | На три місяці | $ 2.75 |

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
За оголошення редакція не відповідає.
З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Oorder.
Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

# 17-ТА ГОЛОВНА КОНВЕНЦІЯ

**Дня 13. мая б. р. роспічнуться наради 17-ої Звичайної Головної Конвенції У. Н. Союза. Зідуться сотки делеґатів зі всіх сторін американської землі, щоб радити над добром і дальшим розвоем найстаршої народної української організації в Америці. Кожда конвенція це важна хвиля в життю нашої організації. Вона дійсно заважує на розвою У. Н. Союза, а практика минулих літ вказує найкраще на правдивість того твердження. Так було досі в історії У. Н. Союза, так буде і тепер. Бо У. Н. Союз є дійсно народною і демократичною установою. Нарід його збудував і нарід, а ніхто інший, в нім рішає. В. У. Н. Союзі нема місця для ніяких диктаторських спекуляцій одиниць чи клік. В У. Н. Союзі нема звичаю прикривати себе дешевими демагоґічними кличами і оглядатися з острахом на право і ліво. Нема того в У .Н. Союзі. Бо на протязі довгого часу своєго істновання перейшов він вже не один важкий момент, не одну важку боротьбу. З тої боротьби вийшов він могучим і бодрим, молодим і сильним. Кукіль відпав, а зерно остало. Всьо, що хиталося, що не мало характеру і відваги видержати в нашій організації, від неї відступило, а коли і залишилося, мусить іти за голосом сконсолідованої більшости, тої, що тверда як криця, що осттра як бритва, коли ходить о оборону чести і доброго імени нашої організації. Бо та більшість переконалася, що скільки не було ворогів нашої організації, всі вони соромно все провалювалися тільки тому, що не мали правди за собою. Всі наші старші члени ще мають у своїй памяти ту кампанію, яку поведено проти нашої організації, коли ми касували „розмети", а заводили нову справедливу систему, яку потім американський уряд примусив завести і ті другі організації, яких оскувателі пробували саме наш Союз розбивати ізза розметів, яких мусіли вони самі потім відрікатися.**

**Всі наші члени, що читають наш орган „Свободу", добре відчувають те серцем, що бється під прапором У. Н. Союза, а яке взиває нашу робітницьку масу до боротьби з темнотою, заскорузлістю, яке вчить нас уміти постояти за свої робітничі права, яке взиває нас до допомоги визвольним змаганням наших братів у рідному краю, яке звертає нас до всього, що гарне, гуманне, культурне, справедливе й поступове.**

**Ціла американська іміґрація і наш рідний край глядять на У. Н. Союз як на те сонце, якого проміння пробиває густу мраку і огріває не тільки вдови і сироти по членах У. Н. Союза, але й всю нашу іміґрацію і весь наш рідний край. Тому й нема дива, що всі вони з великим зацікавленням будуть глядіти на той квіт, що зідеться дня 13. мая на конвенцію У. Н. Союза. Бо яким буде той квіт, таким буде наша орґанізація, такою буде і наша іміґрація у своїй найкрасшій частині.**

# ТРОЦКІЗМ.

**(З ЛЕКЦІЇ БУВШОГО ГОЛОВИ ВСЕРОСІЙСЬКИХ УСТАНОВЧИХ ЗБОРІВ В. ЧЕРНОВА.)**

—o—

Троцкізм, як особлива течія в російській соціял-демократичній думці, почався ще перед революцією 1905 року. Поволі поглиблюючись і розвиваючись, він досяґ теперішних яскравих форм завзятої опозиції до ленінізму. Але вся **біда троцкізму в тім, що він не має своєї позитивної, творчої програми.** Він лише міцний своєю критикою, а поза нею жадної позитивної програми не висовує. **Тому він не може захопити ширших мас та свідомих партійних діячів.** В кожному творчому ділі мало вміти добре й жорстоко критикувати своїх ворогів, але головне **треба вміти знайти позитивну програму своєї діяльности, вміти працювати реально.**

Троцкізм цього не має, а тому він так мало стрів собі підтримки в СССР. Маси за ними не пішли й Сталінови досить легко скрутити йому голову.

Початок троцкізму знаходиться ще в тих теоретичних міркуваннях, коли ріжні російські соціялістичні партії дебатували над тим, якою мусить бути близча російська революція. В той час, як більшість партій вважала, що ця революція буде буржуазно-демократичною, що обстоювали соціял-демократи меньшевики, ленінізм (соціял-демократи большевики) стояли на тому, що буржуазно-демократичну революцію в Росії, при помочі захоплення влади в руки крайніх лівих елементів, можна перетворити в соціяльну революцію. Але **троцкізм** старався вибрати середину між цими двома крайностями і **висунув теорію перманентної революції.** Троцький тоді говорив, що пролетаріят, захопивши в Росії владу в свої руки, зможе запалити пожежу світової соціяльної революції, залишаючись в Росії на позиціях буржуазно-демократичної революції, бо тільки до такої Росія була готова.

Коли відбудеться соціяльна революція в передових державах Европи, то тоді вона вернеться назад до Росії й тут викличе вже соціяльну революцію. Отож **троцкізм будував всю свою революційну програму на успіху світової революції, а знову ленінізм будував свої успіхи на внутрішньому поглибленню буржуазно-демократичної революції в Росії,** привівши її до меж соціяльної революції. Тепер ми є свідками того, як жорстоко помилилися обидва апостоли большевизму.

Для переведення програми ленінізму, або троцкізму потрібний був союз робучого пролетаріяту з селянством. Ленін признавав потребу такого союза і допускав його, як конечну тактичну необхідність. При тім Ленін визнавав, що селянству треба дати можливість хоч трохи дихати, щоби воно було міцнішою економічною базою для робітництва. Тому він висунув певну програму в селянському питанню, правда, ні трохи не рахуючись з тим, чи селянство згодиться на цю програму чи ні. Його кличем для селянства було: „беріть те, що вам даємо, а коли не хочете брати, то це ваше діло".

Троцький навіть і цього не вважав потрібним давати селянству. Для нього селянство є лише бидло, яке мусить всі соки віддавати в користь фабрично-індустріяльного пролетаріяту. Це особливо яскраво виявилося тепер, коли Троцький знову почав домагатися більшого натиску на село. Вже тепер становище селянства а робітництва в СССР уявляє собою страшний контраст, а Троцький ще більше хотів його погіршити. Тепер річний бюджет фабричного робітника пересічно виносить 222 рублів, але селянський бюджет сягає лише до 75 руб. Троцкізм прагне до ще більшого економічного поневолення селянства на користь міста, на користь фабричного пролетаріяту. Цілком природно, що **в такій селянсько-хліборобській країні, як бувша Росія, троцкізм не має широкої бази,** а тому Сталінови, порівнюючи, так легко пощастило з ним справитися. Тепер під прапором троцкізму, себто незадоволення політикою Сталіна, зійшлися ріжні ґрупи старих і сучасних опозицій в комуністичній партії. Тому ми й стрічаємо тепер серед троцкістів і правих і, найлівіших опозиціонерів-комуністів.

Це також послаблює силу троцкізму і тепер можна сміло сказати, що з троцкізмом вже покінчено. **Але це не значить, що також покінчено з розколом в комуністичній партії. Навпаки, в ній істнує та все поглиблюється новий розкол,** але вже більшого значіння ніж троцкізм, бо цей розкол викликаний не абстрактними теоретичними міркуваннями, але глибокими причинами реального життя в СССР. Большевики всіма силами стараються заховати від людського ока цей розкол, але від того він не зменьшиться, але буде рости, поки знову не прийде до нового ґострого конфлікту в комунодержаві.

Розкол цей іде по лінії суперечности інтересів партійного комуністичного апарату та апарату державної влади. Реальне життя в СССР всією силою напирає на державні апарати. Воно вимагає від них господарського будівництва, а не лише переведення в життя партійних принципів. Сталін тепер хитається між цими двома екстремами й годі сказати, в який бік він схилиться. Чи піде разом з хазяйственниками: Калініним, Риковим і другими, чи поверне в бік лівого екстрему й буде провадити дальшу економічну політику у визиску села на користь міста, **обернувши,** по словам Преображенського, **село у внутрішню кольонію для визиску російським пролетаріятом.**

Вибравши першу путь, Сталін може повести Росію по шляху економічної, а згодом і політичної еволюції, але ставши на другу путь, він приведе Росії до нової, ще більше страшної катастрофи, ніж та, яку пережила та переживає ця величезна держава. Тепер ще не можна сказати, в який бік Сталін зверне, але одно правдиве, що кожен з них веде нестримано до ліквідації монопольного панування в СССР комуністичної партії.

Лектор не вірить, що в бувшій Росії можливий поворот до монархізму. Так саме він не вірить у жадний успіх бонапартизму. Для цього в Росії нема даних. Але на цьому ми не будемо спинятися, бо це булоб лише повторенням загальновідомих тверджень.

Що вигодно відріжняє В. Чернова від всіх инших російських політиків, лекторів та партійних діячів, так це те, що **він увесь час говорив про народи, населяючі СССР, але не говорив про единий пануючий там „русскій народ".** Очевидно В. Чернов вже позбавився московського переконання, що „Велікая Расея" була державою „єдінава русскава народа".

Доклад Чернова відбувся дня 9 лютого б. р. в Ню Йорку, в Ірвинґ Плаза-готелю.

# ДЕЛЕҐАТУРА „РІДНОЇ ШКОЛИ" НА ЗЛУЧЕНІ ДЕРЖАВИ АМЕРИКИ Й КАНАДУ

Постій, 8. лютого 1929.

**Віча в справі допомоги „Рідній Школі" в старому краю.**

Вже тільки короткий час остає мені на відвідини українських громад в Америці, з метою орґанізовання допомоги для „Рідної Школи" в старому краю. Без як найтіснішої співпраці з боку всіх, що вірять у самостійний розвиток української нації — моє післанництво не зможе віднести бажаного й потрібного успіху, а це відбилосьби некорисно не тільки на „Рідній Школі", але й на цілому культурно-освітному житті нашої вітки, що під Польщею.

Тому, що мені не все можливо обзнакомитися як слід з відносинами в даній місцевости, я не все можу здалека відповідно зорієнтуватися, до кого саме мені звернутися з домаганням підготовити збори. Дехто бере мені за зле, коли я не попаду на особу, по його думці відповідну.

Та я дозволю собі зробити немилу замітку, що **до орґанізації мітинґів у місцевости повинні дати почин місцеві чинники, а не я.** На жаль, мушу ствердити, що місцеві чинники часто не виконали як слід навіть технічної підготовки (оголошення, заохота, зазиви, вишукання приємливої для всіх салі і т. п.), або робили це виключно одиниці, не допускаючи чи не покликаючи до співпраці инших, чим наражували нераз справу заздалегідь на невдачу.

Щоби того всего оминути, я дозволю собі подати такий розклад зборів на найблизчий час:

**Лютий:** — 12 (второк) Auburn, N. Y., 13. (середа) Herkimer, N. Y., 14 (четвер) Little Falls N. Y., 15 (пятниця) Utica, N. Y., 16 (субота) Rome, N. Y., 17 (неділя) Syracuse, N. Y., 19 (второк) Watervliet, N. Y., 20 (середа) Troy, N. Y., 21 (четвер) Cohoes, N. Y., 22 (пятниця) Amsterdam, N. Y., 24 (неділя) Boston, Mass., 26 (второк) Woonsocket, R. I., 27 (середа) Fall River, Mass., 28 (четвер) Providence, R. I.; **березень (март)** — 2. (субота) New Britain, Conn., 3. (неділя) Hartford, Conn., 4 (второк) New Haven, Conn., 5 (середа) Bridgeport, Conn., 6 (четвер) Stamford, Conn., 10 (неділя) Ansonia, Conn.

Українські громади в тих місцевостях прохаю:

1. Заложити один комітет „Рідної Школи" (найкраще з представників місцевих товариств та українських церковних громад), який поробить усі відповідні підготовки до зборів та переведе віче;

2. подбати, щоби в ті дні безумовно не було ніяких місцевих мітинґів, ані уладжень, а колиб уже були назначені, — то переложити;

3. подбати, щоби місцеві товариства виасиґнували зі своїх кас відповідні датки для „Рідної Школи", а по можности, щоб мали ухвалу вступити **в члени-добродії** „Рідної Школи" (вплачуючи раз на все $50).

До підготоаки віча треба також оголошення в часописі з боку місцевого комітету.

Всі кошти звязані з уладженням віча покриється зі збірки на вічу.

В інтересі справи прохаю почати **негайно** відповідну акцію без моїх окремих зазивів і прохань, бо я все в дорозі. Коли якій місцевости недогідний речинець, нехай мені вибачить, зважуючи, що я не можу видавати гроша на неконечні викручувані поїздки.

Вірю, що при крихітці доброї волі дасться все уладити з найбільшим успіхом для справи, а місцеві чинники заслужать на вдячність українського громадянства з того боку океану.

**Лев Ясінчук, делеґат.**

# ГУЦАЛІВЩИНА

Як московсько-большевицькі комісарі ґаздують по українських селах, свідчить отся подія, про яку пише большевицька „Пролетарська Правда". Видко, що мабуть і деяким Українцям, що нанялись на службу московським большевикам, вже надоїла робота московських і жидівських большевиків на Україні.

Справа була проста: райпарторґанізація вирядила Гуцала до села Вулиги, щоби він провів там кампанію самооподаткування. Гуцал поїхав. Скликав засідання сільради. Сам головував на ньому, як представник району. Засідання тривало щось до півночи. Після засідання разом із якимось Хурманом і куркуликом Ковалем, що підлабузнився до „начальства з району", Гуцал іде до уповноваженого сільради Опанаса Каплуна. Дарма, що партієць, Стоянів кличе Гуцала до себе:

— Ході, брате, до мене. Відпочинемо, бож узавтра зранку роботи буде чимало.

Гуцал іде не до Стоянова відпочивати, а туди, куди його тягне куркуль Коваль:

— До уповноваженого сільради Каплуна. Закусимо...

Каплун, хоч і не радий пізній візиті непрошених гостей, та нічого не вдієш, — „начальство".

Пішли. Дорогою зайшли до продавця з кооперативу, розбуркали його, потягнули до крамниці й за „позичені" в Каплуна-ж таки три карбованці накупили горівки.

— Суха ложка, мовляв, рота дере.

З горівкою вже прийшли до хати уповноваженого сільради Каплуна. Розбудили Каплунову жінку Фросину:

— Приймай гостей.

„Гостей" прийняли. „Гості" почали пити і їсти. Головне — пити. Щось за годину всі були пяні. Куркулик Коваль — той зовсім звалився й захропів на долівці. Гуцал почав упадати коло непоганої з лиця молодиці Фросини. Упадав настирливо. Горівка й Фросина... Заступник голови райвиконкому Гуцал зовсім розпалився. От тільки „сторонні" люди на заваді. Гуцал проте знайшов вихід. До речі — вийшла вся горівка.

— Ану, хлопці, — каже він Каплунові й Хурманові, — біжіть-но ще до кооперативу по горівку!

— Та воно-ж уже пізно, — спробував заперечити Каплун, наче відчуваючи щось непевне. — Не гаразд оце, глухої ночи знову будити продавця...

— Що там пізно! Катайте!

Нічого не вдієш: „начальство наказує". І Каплун із Хурманом, захопивши не знати навіщо начальницького револьвера, пішли.

А „начальство", не ґаючи часу, як тільки зачинилися за Каплуном і Хурманом двері, погасило лямпу й кинулося на Каплунову жінку — Фросину. Благання, сльози й крик не допомогли. Хто їх почує серед глухої ночі? Може їх і почув пяний куркулик Коваль, що хропів на долівці, алеж хіба в його інтересах було спішити на допомогу нещасній молодиці? А, може, і справді він такий пяний був, що нічого не міг чути? Не знати. Відомо тільки одно: „начальство", заступник голови шпиківського райвиконкому Гуцал зґвалтував Фросину.

Тимчасом повертаючись з новим транспортом горівки з кооперативу, Хурман і Каплун недалеко від Каплунової хати почали палити з револьвера. Чи то їм привиділося щось із пяних очей, чи просто захотілося налякати сонне село, а тільки постріли лунали густо. Люди прокидалися й бігли на постріли.

Почув постріли й побачив людей і Гуцал з вікна Каплунової хати. Щоб зберерегти свій „начальницький" авторитет, він вирішив на очі людям не попадатися й дременував крадькома на инший куток села. Там він потрапив до одної розведеної молодиці, що мала позов у райземсудкомісії. „Начальство" обіцяє вплинути, щоб сприятливо розвязали земельно-судову справу цієї молодиці. І не ґвалтує її, ні. Гуцал тільки користається з „доброї прихильности" цієї молодиці!

Ну? Хібаж це не найогиднішi, не найобурливійші прояви решток білоґвардійщини? Хібаж можна добрати якусь иншу назву оцьому найганебнішому злочинцеві Гуцалови? Так, це справжня білоґвардійщина.

—

Щож було далі? Далі трапилося щось зовсім незрозуміле. Люди скрізь і всюди балакають про ганебний злочин заступника голови шпиківського райвиконкому: в Вулизі, в близьких до неї селах, навіть у самому Шпикові. Чоловік зґвалтованої жінки Фросини Каплунової подає скаргу про злочин на імя райпарткому через свого односельця комсомольця Дячка. Скарга десь таємничо зникає, до райпарткому не доходить, а селянських розмов ніхто з районних діячів нібито й не чує. Заступник голови райвиконкому Гуцал залишається собі заступником голови райвиконкому.

Ніби й нічого не було. Їздить Гуцал далі по селах, навіть у ту саму Вулигу приїздить: кінчати справу з самооподаткуванням. Уявляєте собі, який „успіх" мало там самооподаткування? Звісно, що люди в Вулизі мало звертали уваги на цю справу, а більше обмірковували між собою Гуцалові злочини та дивувалися:

— Чи ти ба? Що то значить „начальство"! Нашкодив і — хочби тобі що. Їздить собі...

А Гуцал їздив до Вулиги не тільки в справах самооподаткування. Йому важно було, щоб про злочин його не говорили, або, принаймні, здобути якісь документи, які спростувалиб „балачки" про злочин. За помічника в цій справі став Гуцалові комсомолець Дячок — отой самий, що свого часу був узявся передати до райпарткому Каплунову заяву про Гуцалів злочин.

Та заява, як відомо, таємничо зникла. Зате за допомогою Дячка Гуцал здобув иншу заяву від Каплуна, в якій чорним на білому спростовувалося всякі повідомлення й чутки про „начальницький" злочин.

— Ніякого зґвалтування, мовляв, не було. Все, мовляв, неправда.

„Спростування" склав сам Гуцал, а підписав, звісно, Каплун. Каплуновою-ж рукою, коли він підписував заяву, водили: горівка, Дячкові прохання й Гуцалові погрози.

Діставши „спростування" від самого Каплуна, Гуцал підвів голову. З піднесеною високо головою подав він „спростування" голові райвиконкому Зарембі і дістав від того тільки дружню пораду:

— Притягніть Каплуна до суду за наклеп.

Райпартком, що йому взагалі не личилоб виявляти надмірну довірливість і легковажність, таксамо задовольнився Гуцаловим спростуванням і теж порадив удатися до суду з позовом на Каплуна за наклеп!

—

А тимчасом на селах говорили про злочин заступника голови райвиконкому Гуцала. Голосно говорили. Куркулики негайно скористувалися з Гуцалового злочину, щоб зірвати чергові кампанії і, взагалі, авторитет радянської влади та партії.

— Всі вони такі, — нашіптували на вухо кожному першому-ліпшому.

Злочин заступника голови шпиківського райвиконкому Гуцала підбадьорив внутрішню приховану білоґвардійщину, дав їй „матеріял" для ганебної аґітації.

—

Хто й зна, як довго ходив би Гуцал із піднесеною головою, колиб не курер нарслідчого. Так, так, курер. Це він почув усе те, що говорили про Гуцала люди. Говорили скрізь: у хаті, на вулиці, на базарі. На базарі про Гуцалів злочин почув від селян і курєрча, не ґаючись, розповів усе слідчому.

І ось тільки тепер Гуцал опустив голову: слідчий розпочав слідство про злочин і наказав заарештувати Гуцала.

У районі проте „вірять", що Гуцал „невинний". Зокрема голова райвиконкому навіть у БУНР-і розважає Гуцала, пишучи йому в листі:

„Вжито заходів, щоб найповніше вияснити справу й притягнути правдивих свідків".

Вірять! З району підбадьорюють злочинця, тоді як про злочин говорять усюди, тоді як злочин використовують куркулі для своєї ганебної роботи. Як усе тут темно і незрозуміло!

Але слідство йде. Іде досить швидко. Закінчується. Гуцал став перед судом.

—

Суд — виїздна сесія тульчинського Окрсуду — розглядає справу в клуні шпиківської цукроварні. Тиск людей, що хочуть на власні вуха почути, як суворо карає суд людину, що так брутально зганьбила, забрудила відповідальну й почесну назву представника влади, члеца партії, людину, яка зробила вчинок, гідний хіба підлого білоґвардійця.

І раптом несподіваний вирок:

— Гуцал винен. А вирок йому — три роки увязнення. До цьогож суд знайшов, що увязнювати його не треба, і засуджує умовно.

Гуцал знову підніс голову й пішов собі з салі суду на волю. А ті, що чули вирок, дивувались. Та хіба тільки дивувались?!

# ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

## ТРЕБА БУТИ УКРАЇНЦЕМ НА КОЖНІМ КРОЦІ.

Коли я прочитав відповідь пана Ґурського, чому він став „русскім актьором", то мене це так зацікавило, що я, простий робітник, також хочу висловити свою думку в цій справі. Я зовсім не можу погодитися з паном Ґурським, щоби жерело до життя могло впливати на зміну національного імени. Колиб я, або хто инший з Українців-робітників уживали методи п. Ґурського, то нам би довелося протягом одного року бути Жидами, Німцями, Айришами, Москалями, Поляками і навіть Китайцями. Бо тоді виходилоб, що в кого робиш, тим і мусиш називатися. Коли робиш у Жида, мусиш називатися Жидом, робиш в Італійця, називайся Італійцем і т. д.

По відповіді п. Ґурського можна думати, що він лише тоді себе називає Українцем, коли працює серед Українців, а коли п. Ґурський шукає собі шматка хліба серед Москалів, то вже називає себе „русскім". Себто робить по тій поговірці, що говорить: „Скачи, враже, як пан каже". А таке можна сказати про всіх тих Українців співаків, артистів, борців, спортсменів, музиків, бизнесменів, лікарів і т. д., що „ізза бизнесу" називають себе часто „русскіми", або „Поляками", чи яким хочете чортом, лише не Українцем.

Вони не лише роблять неславу для самих себе, осмішують та понижують себе в очах тих-же самих, до кого вони підшиваються, але й свому „бизнесови" мало помагають. Підіть лише на якунебудь боротьбу, на концерт, театральне представлення чи якусь инщу забаву, де приходить славянська публика. Кого ви там зобачите серед „русскіх", як не „русскіх" з Галичини, Закарпаття, або „Русскіх" з „Малоросії", „хахландії" і т. д. Придивіться до всіх „русскіх" народних орґанізацій, товариств, до церковних громад в Америці й ви там зі свічкою не знайдете справжніх „русскіх", щоб походили з московських ґуберній, чи навіть з бувшої Росії. Найбільше там „Карпаторосів", галицьких кацапів, Білорусинів та „Малоросов", „Хахлов" з українських ґуберній. Себто ви побачите там темну, несвідому московським рабством засліплену українську масу. А наші артисти, співаки, спортсмени, бизнесмени, і т. д., стараються підшиватися під ту несвідому й тупу масу, думаючи заслужити ласки та прихильности її, щоби заробити якийсь цент, користуючись своїм національним і людським пониженням.

Замісць того, щоб підносити ті маси вище, щоб піднести їх національну та загально людську гідність на вищий щабель, наші артисти, спортсмени, професіонали самі спускаються на саме дно національної сліпоти. Коли дикун без штанів і розмазаний ріжними фарбами буде парадувати серед цивілізованих людей, то він себе тим не понизить, бо він не свідомий свого дикунства, але коли цивілізована людина забереться між дикунів, розпише собі все тіло ріжними фарбами, проколе ніздря та вуха ріжними прикрасами, то вона згубить повагу навіть серед дикунів і впаде морально та умово далеко нижче їх. Отак я, звичайний робітник, дивлюся на всіх тих більше інтеліґентних та більше освічених людей, що походять з Українців, а підробляються під темну, національно-несвідому масу української еміграції в Америці, називаючи себе „русскіми", „Поляками" і т. д. Коли я бачу перед собою якогонебудь артиста, чи змагуна, котрий походить з Українців та ще з таким питомим нам призвищем, як якийсь „енко", а що виступаючи називає себе „Русскім", то перед моїми очима так і стає постать Европейця, що без штанів пописується серед дикунів. Звичайно жадної поваги до такої людини я не почуваю.

Але ще мало називатися Українцем. Щоби бути свідомим Українцем, треба бути свідомим своїх національних обовязків, треба ті обовязки сповняти. От саме на це мені хочеться звернути увагу панови Ґурському та всім иншим, що час від часу зявляються серед Українців, називаючи себе теж Українцями, бо вони в дійсности походять від українських батьків. Хто себе вважає свідомим Українцем, або хоче, щоби наші люди до нього ставилися таксамо, як до свідомого Українця та давали йому матеріяльну й моральну підтримку, той мусить належати до українських національних орґанізацій, бути учасником національних свят, бути на вічах, складати жертви на рідний край та на инші національні цілі. Він мусить брати активну участь в нашому національному життю, переживаючи всі його радощі й горе, хочби доводилося й голодувати за національну ідею. Що робити, коли ми ще бідні. Треба збільшувати свою працю на національному полі, щоби піднести наше національне життя, а не тікати від свого народу, як щурі з корабля, та йти на службу до його ворогів, віддаючи їм свій артистичний хист і талан. Виступати, звичайно, можна, й навіть потрібно перед всіма чужинцями, якими є Москалі й Поляки, але скрізь треба зберігати своє національне імя та свою національну честь. Чи чув хтонебудь, щоб свідомий Москаль виступав десь, називаючи себе „не русским", або щоби Поляк називав себе Москалем, чи Італієць Французом і т. д.? Лише така бездержавна та інтернаціональна нація, як Жиди часто себе називають „рускіми", але хіба треба Українцям брати з них примір? Називатися „русскім" ще не є так почесно, як думають багато з наших хитких „русотяпів". Прислухайтеся ліпше, а почуєте, що чужинці ставляться в дійсности до „русскіх" як до диких азіятів, або з цікавістю, як до якогось дивного, екзотичного народу, на якого також цікаво дивитися, як на східний танок, чи якогонебудь Готентота.

Злого нічого нема в тому, що Українець буде виступати на русскій, або польській сцені, чи взагалі перед „русскою" чи польською авдиторією, але огидним є вирікатися свого національного імени, щоби в той спосіб зеднати собі більшу симпатію чужинців, до того вікових ворогів нашого народа. Справжні таланти цього не потребують робити, бо вони й без того захоплять своїм виконанням всіх людей, а иншим нічого не пособить і підшивання під своїх тимчасових „хлібодавців", бо вони добре знають дійсну вартість „дурного хахла", або „хітрова малороса", чи „зарозумілого рутенця".

Отож національна приналежність свідомої людини не лише опреділюється тим, що вона час від-часу назве себе Українцем, але тим, в якій мірі та особа бере активну участь в національному життю свого народа, на скільки вона пособляє його розвиткови. Таксамо не можна назвати національно свідомим і того бизнесмена, що не дає на національні потреби пожертв, „бо Українці в нього не є костумерами". Але бідний робітник, що дає на національні потреби пожертви, вже напевно не жиє з українських „костумерів", ні не жиє з того, що йому заплатять за участь у національному святі, чи в иншій якій національній роботі. Вн дає лише з того, що заробить власними мозолями, власним горбом.

Свідомий український робітник в Америці створив свої національні інституції, підтримує національні школи, церкви та инші товариства. Він складає великі, порівнюючи на свої заробітки, пожертви для рідного краю, але наші освічені артисти, співаки, спортсмени, тощо, хочуть, щоби український робітник їх підтримував, а ставився до них з любовю та повагою, а самі не беруть участи в жадних його орґанізаціях і навіть своє національне імя топлять в багні гнобителів нашого народу.

Лише нечисленні одиниці української інтеліґенції, разом з українськими робітничими масами, несуть тягар національної роботи. Вони з самопосвятою виконують свої національні й людські обовязки та стоять на проводі наших народних мас і ніколи до тих мас не ставлять таких вимог, як то роблять деякі наші артисти, спортсмени і їм подібні.

**В. Дроботій.**

---

**До відома всім відділам і членам У. Н. Союза в Америці**
**ОТСИМ ПОДАЄТЬСЯ ДО ЗАГАЛЬНОГО ВІДОМА, ЩО:**

# XVII. ЗВИЧАЙНА ГОЛОВНА КОНВЕНЦІЯ

## Українського Народного Союза

**відбудеться в місті**

# Newark, N. J.

## ПОЧАВШИ ВІД 13-го МАЯ 1929 Р.

**Супроти того пригадується, що:**

Згідно з статутом У. Н. Союза, кождий відділ, котрий сповнив всі приписи і постанови статута, має право вибору делеґата на конвенцію.

Відділи, котрі мають право до більше ніж одного голосу на конвенції, мусять застосуватися до § 11 статутів У. Н. Союза.

Делеґатом на конвенцію може бути вибраний кождий правосильний член У. Н. Союза, коли є що найменче оден рік членом дотичного відділу до дня розпочаття конвенції, і знає читати й писати та є Українцем.

Делеґатом на конвенцію не можна вибирати такого члена, котрий є рівночасно місцевим або головним урядником іншої запомогової орґанізації, або відділів тоїж.

—o—

Рівночасно взивається всіх правосильних членів У. Н. Союза, щоби безпроволочно приступили до виборів делеґатів на сю XVII. Звичайну Головну Конвенцію, так, щоби до кінця сего місяця, а не пізнійше, як до 30 днів від дати проголошення, всі повновласти делеґатів були вже в головній канцелярії, а їх імена проголошені в Свободі, як офіціяльному органі У. Н. Союза.

Кождий правосильний відділ повинен старатися вибрати і вислати свого представника на конвенцію, бо від делеґатів буде залежати дальший розвій нашої орґанізації.

Місце конвенційної галі і порядок конвенційних обрад проголоситься пізнійше.

Джерзи Сити, Н. Дж., дня 6-го лютого 1929 р.

**Теодор Грицей**, гол. предсідатель.
**Іван Каштанюк**, гол. рек. секретар.
**Роман Слободян**, гол. фін. секретар.
**Василь Левчик**, гол. касієр.
**Семен Ядловський**, менаджер.
Члени Екзекутивного Комітету
і тростісти У. Н. Союза.

---

## ПИШУЧА МАШИНА ДЛЯ КИТАЙСЬКОЇ АЗБУКИ.

Одна світова фабрика пишучих машин зважилася попробувати сконструувати машину до писання китайською азбукою. Заки машину збудовано, фірма звернулася до знавців китайської мови й вони заявили, що з китайської азбуки необхідно викинути около сто букв, щоби машину можна практично уживати. Знавці китайської фонетики уложили спис букв, потрібних для тої машини, а є їх понад двацять тисяч. Самособою, що машини такі були би дуже дорогі, тому й цю одну машину, яку збудувала ця фабрика, зложено в музею фірми як одинокий примірник.



# З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

### КЛІВЛЕНД, О.

**Українська молодіж береться до праці.**

Переглядаючи українські часописи, читаю ріжні звіти з життя Українців по ріжних місцевостях, а з нашої місцевости бачу дуже мало. Виходилоб, що тутешні Українці сплять сном блаженних. Та так зле ще в нас не є, і се заставляє мене написати кілька слів про нашу громаду.

Правда, наша громада була колись взірцем для других. Були у нас такі інституції, як: Українська Спілка, Пекарня, Український Народний Дім, Український Банк. Всі вони істнують ще й до нині, з виїмком пекарні і української спілки, які упали з причини невмілого проводу. Їх упадок підкопав у нас на якийсь час народне життя яке однак підноситься в міру забуття минулої невдачі. Хотяй батьки наші ще досі пригноблені тою невдачею, то ми, молодші, як їх наслідники, почуваючіся до українства, яке вони защепили в наших серцях, будимо їх назад до праці в користь українського народу і заставляємо їх підучувати нас молодших до праці для того народу, з якого ми вийшли.

В першій мірі ми зорґанізували між нами три товариства, а се: Ґімнастичну Січ для нашого народу, спортове товариство під назвою „Юкс" до виступу між Американцями і співацьке товариство „Боян" при українській греко-католицькій церкві св. апп. Петра і Павла. У всіх трох товариствах орґанізується яких двіста молодих хлопців і дівчат.

Товариство „Січ" і співацьке товариство „Боян" проявляють найбільше життя і підносять добре імя клівлендської української громади. В минувшому році сі два товариства виступили в „День Праці", дня 3. вересня, на міжнародному святі (Інтернешенел Фестівал), влаштованім містом, і так красно пописалися, що завідатель міста покликав сейчас на другий день комітет сих товариств до себе на авдієнцію і уділив Українцям велике признанне за такий величавий виступ. А признати треба, що тільки одні Українці з двацять сімох народностей одержали це признаннє. Заслугу за це треба приписати молодіжи, а в першій мірі дяко-учителеви Антонови Когутови, тихому працівникови, який слави не бажає, але праці і її наслідків.

Другим виступом звеличав „Боян" річницю української независимости концертом при співучасти Української Банди під проводом п. К. Леськова і з тої нагоди вислав $100 на будову дому інвалідів до Обєднання в Филаделфії.

Недавно тому виставило товариство „Боян" штуку „Сватання на Гончарівці" з великим успіхом, а тепер приготовляє „Жидівку Вихрестку" і підготовляється до Шевченківського концерту.

Ще раз зазначую, що се праця української молодіжи. З української інтеліґенції трудяться одинокі громадяне Тулаїв. Вони недавно тому прибули зі старого краю і є одинокими інтеліґентами, які беруть живу участь в народному життю.

При кінці згадати треба найважніший крок тов. „Боян", а се: започаткованне фонду не будову своєї української школи.

Розпочата праця піде вперед, коли старші вже раз перестануть сварні між собою і не будуть тим деморалізувати нас, молодших.

Отже кличемо до старших: Проч і сварнями, а берімся до праці!

**В. Войціцький.**

---

**КАРТИНА З ФІЛЬМИ „ТАРАС ШЕВЧЕНКО".**

## ЯК МИ ПОМАГАЄМО СТАРОМУ КРАЄВИ.

### ЕЛИЗАБЕТ, Н. ДЖ.

**Коляда на Рідний Край.**

І діти американських Українців розуміють, що то значить „Просвіта" в рідному краю. Ось повчаючий приклад, як трое дівчат колядували на читальню „Просвіти" в селі Псари, рогатинського повіту.

Молоденькі дівчатка Марія Кіценюк, Анна Кіценюк та Марія Кардаш, порадившись поміж собою, пішли колядувати до своїх знайомих, що походять із села Псари. Ці дівчатка заколядували 38 долярів і 10 центів.

Коляду зложили слідуючі громадяне: І. Кіценюк 3 дол.; по 2 дол.: Я. Кардаш, Ів. Кіценюк, Анд. і Анна Чечель; по 1 дол. зложили: Г. Кардаш, М. Могила, З. Сернюк, П. Сташко, А. Сташко, Г. Родніцький, Й. Лукасевич, В. Вітушинська, Г. Кінащук, А. Попо, М. Огар, Ц. Джулинська, З. Колодій, Д. Сташко, В. Кіценюк, К. Возняк, Іл. Пілат, К. Пілат, С. Могила, І. Іванчишин, Т. Чечель, Я. Гнип, П. Кобрин; Г. Цюпка 75 цнт.; по 50 цнт.: Т. Кобрин, М. Гадінович, Т. Сташко, С. Яцків, С. Фуртас, Д. Малафій, А. Гандович, Й. Бурбеляк, М. Рудніцька, Н. Скоренький; І. Чечель 25 цнт., а Н. Н. 10 центів.

Гроші вислано до Краю.

**Громадянин.**

—o—

### АМСТЕРДАМ, Н. Й.

**Коляда для Рідної Школи.**

Як кожного року, так і цього року в нашій місцевости ходили колядувати по хатах. Для Рідної Школи колядували слідуючі громадяне: С. Цюпка, Т. Сюпко, Г. Бабак і Д. Бодак.

Коляду зложили такі добродії по 5 дол.: М. Мельничук і Н. Н.; по 2 дол.: І. Дух, К. Гнип, С. Комарянський, С. Сейгел; по 1 дол.: В. Михалюк, А. Мурий, Ю. Грицай, П. Коніцький, Гр. Медвідь, С. Коніцький, В. Трофим, П. Кожух, Д. Бодак, Гр. Ференц, М. Климків, А. Ґарбозінський, А. Гулик, В. Вовняка, Т. Вітковський, Д. Митолінський, М. Тарнавський, М. Коропіта, І. Михальчишин, Й. Юркевич, В. Ференц І. Макаровський, В. Перец, Н. Косован, П. Пех, П. Лемішка, І. Бленковський, С. Цюпка, О. Базарніцький, С. Рекуник, П. Дворянин, Й. Базарніцький, Ю. Варшова, В. Папура, Т. Сюрко, Г. Бабак, М. Ковальчук; по 50 ц.: І. Малюкевич, П. Парій, Г. Бодак, П. Полохач, Т. Пушкар, Ст. Федишин і І. Петльований.

Всього заколядовано $59.00, котрі в цілости переслано до Обєднання на Рідну Школу.

**Колядник.**

—o—

### НОРТ ДЕТРОЙТ, МІШ.

**Збірка на „Сурму".**

Без ґаласу й крику я зібрав вже другий раз допомогу на орган УВО „Сурма". Перший раз я зібрав 30 дол. 50 центів, а тепер 25 дол. 50 центів. Цим разом на передплату ґазети „Сурма" зложили слідуючі громадяне: І. Курчак $2.50; І. Ковальський $2.00; по $1.00: І. Лобур, М. Попик, І. Луцишин, П. Летнік, С. Чистух, Ф. Солятицький, К. Яцура.

Крім того жертви на УВО зложили: Український Жіночий Клюб при Українській Народній Школі $10.00; по $1.00: А. Патра, С. Шумняк; по 50 ц.: А. Луцишин, М. Боднар, М. Ковтунович і А. Качмарський.

В імени організації складаю щиру подяку тим, котрі на мої руки вже другий раз дали офіру, не питаючись, чи я маю від когось уповноваження збирати гроші для УВО.

Найбільше дякую Українському Жіночому Клюбови, що ухвалив на цю ціль квоту 10 долярів, хоч сам стоїть фінансово не дуже добре, бо багато допомагає місцевій школі. Я вірю, що Клюб і инші жертводавці й далі не забудуть давати допомогу рідним братам в їх боротьбі за визволення нашого рідного краю.

Гроші, котрі я зібрав, уже вислав через Обєднання на призначену ціль.

**А. Патра.**

—o—

### НЮ ЙОРК, Н. Й.

**На Рідну Школу з коляди.**

Громадянин Йосиф Мулик, член 70 від. У. Н. Союза, зложив з нагоди сьогорічної коляди на Рідну Школу $10.

Жертву вислано до Обєднання.

—o—

### БАЛТІМОР, МД.

**На політичних вязнів.**

Братство св. Тройці, від. 320 У. Н. Союза, відбувало річний мітинг, на котрім гром. Й. Приймак вїзвав членів до зложення коляди на політичних вязнів.

Зібрано $16 і відослано до Обєднання.

Зложили по $2: Івахів, І. Ракочий; по $1: С. Кузик, Й. Приймак, П. Боднар, Г. Захарко, Й. Капеляк, Д. Сиха, В. Байда, Г. Шулька, М. Дмитрів, П. Мармаш, І. Бойко; по 50 ц.: М. Криж і В. Сорочак.

**М. Дмитрів.**

## МІТИНҐИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗА

ДЖЕРЗИ СИТІ, Н. ДЖ. Отсим повідомляється членів Тов. „Укр. Січи", що місячні збори відбудуться в пятницю, дня 15. лютого 1929 р. в галі ч. 72 Morris St. о год. 7. веч. На ці збори кожний член повинен явитися, бо є важні справи до полагодження як рівнож вибір делеґата на конвенцію Укр. Н. Союза і инше. — В. Пасічник, секр.



В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".



Mr. I. Knowitt He didn't know an honest man when he saw one! By Thornton Fisher

I CAME IN TO TELL YOU THAT THE SUM TOTAL ON THIS BILL YOU SENT ME IS INCORRECT, MR KNOWITT!
INCORRECT? NEVER!
THERE'S A DIFFERENCE OF $3 IN THE BILL WHAT I OWE YOU AND YOUR FIGURES SHOW - YOU'VE MADE A MISTAKE!
I NEVER MAKE MISTAKES!
BUT I ASSURE YOU THERE IS AN ERROR!
WELL, YOU PAY EXACTLY WHAT THE BILL CALLS FOR - THAT SETTLES IT!
ALRIGHT! I'M SATISFIED! THE BILL CALLS FOR $15 WHEREAS IN REALITY IT SHOULD HAVE BEEN EIGHTEEN!

(C) INTERNATIONAL CARTOON CO., N.Y.